

KVINNORS RÖSTRÄTT I SVERIGE

Kulturhistoriska och
minnespolitiska essäer

Redaktörer
Christina Florin
Ulla Manns
& Kirsti Niskanen

Trycksak
3041 0865

Creative Commons Erkännande 4.0 Internationell (CC BY 4.0)

Bildmaterial kan vara upphovsrättsskyddat

Södertörns högskola
(Södertörn University)
The Library
SE-141 89 Huddinge
www.sh.se/publications

© Författarna

Omslagsbild: Ursprungligen 'A woman standing next to a flag on a sidewalk', 1918,
Library of Congress, Harris and Ewing collection.

Inga kända begränsningar för publikation.

Omslagsdesign: Jonathan Robson

Grafisk form: Per Lindblom & Jonathan Robson

Tryckt hos E-Print, Stockholm 2026

Södertörn Academic Studies 101

ISSN 1650-433X

ISBN 978-91-89962-53-8 (tryck)

ISBN 978-91-89962-54-5 (digital)

Berättelser om rösträtt i USA. Svarta feministiska korrektiv

Kathryn Sophia Belle

Den svenska politikern Alva Myrdal och den franska filosofen Simone de Beauvoir – två internationellt välkända intellektuella från 1900-talet – diskuterade båda i sina skrifter vikten av och kampen för kvinnlig rösträtt i USA.¹ Forskningen visar att berättelser som deras inte endast är partiella utan även historiskt felaktiga. De centeras kring vita kvinnor, marginaliserar svarta män och ignorerar svarta kvinnor. Dessutom lever deras (och andra vita feministers) berättelser kvar och reproduceras i feminismens historia än idag. Detta förfaringssätt fortsätter trots flera försök att korrigera denna dominerande historieberättelse. I försöken ingår inte enbart 1800-talets svarta rösträttsaktivister (till exempel Ida B. Wells och Deborah G. King) och deras efterföljare på 1900-talet (Angela Davis, bell hooks, Paula Giddings), utan även forskare och författare som Eleanor Flexner och Ellen Fitzpatrick, Shirley J. Yee, Ann D. Gordon och Bettye Collier-Thomas, Julie Roy Jeffery, Rosalyn Terborg-Penn, Lisa Tetrault och Martha S. Jones.²

Med detta i åtanke är syftet med detta kapitel att analysera problem förknippade med Myrdals och de Beauvoirs berättelser om

¹ Texten är översatt och språkligt bearbetad av Kirsti Niskanen och Ulla Manns.

² Se Eleanor Flexner och Ellen Fitzpatrick, *Century of Struggle: The Woman's Rights Movement in the United States* (Cambridge: Harvard University Press, 1959); Shirley J. Yee, *Black Women Abolitionists: A Study in Activism, 1825–1860* (Knoxville: The University of Tennessee Press, 1992); Ann D. Gordon och Bettye Collier-Thomas, red., *African American Women and the Vote, 1837–1965* (Amherst: University of Massachusetts Press, 1997); Julie Roy Jeffery, *The Great Silent Army of Abolition: Ordinary Women in the Antislavery Movement* (Chapel Hill: The University of North Carolina Press, 1998); Rosalyn Terborg-Penn, *African American Women and the Struggle for the Vote, 1850–1920* (Bloomington: Indiana University Press, 1998); Lisa Tetrault, *The Myth of Seneca Falls: Memory and the Woman's Suffrage Movement, 1848–1898* (Chapel Hill: The University of North Carolina Press, 2014); Martha S. Jones, *Vanguard: How Black Women Broke Barriers, Won the Vote, and Insisted on Equality for All* (New York: Basic Books, 2020).

rösträtten i USA och diskutera dem i förhållande till rådande forskning. I det första avsnittet diskuteras påståendet att vita kvinnor blev politiskt medvetna genom sina insatser för abolitionismen, det vill säga i anti-slaverirörelsen. I det andra avsnittet undersöks vad som har beskrivits som ”myten om Seneca Falls”, sett i relation till påståendet att vita kvinnor kämpade för svarta mäns frihet genom abolitionismen och därmed tvingades hålla tillbaka sina egna krav beträffande rösträtt för kvinnor. I det tredje avsnittet undersöker jag vita abolitionisters och rösträttskvinnors rasism (anti-svart, anti-urfolk och anti-migrant), något som både Myrdal och de Beauvoir är tysta om. I Claudia Jones efterföljd presenteras ett motnarrativ som tar fasta på samspelet mellan kön, ras och klass beträffande abolitionismen och kvinnors rösträtt. Jag menar att en mer nyanserad och inkluderande förståelse av både abolitionist- och rösträttsrörelserna under 1800-talet möjliggörs när vi lämnar Myrdals och de Beauvoirs snäva analogiserande synsätt (det vill säga föreställningen om den vita medelklasskvinnans och den förslavade svarte mannens villkor som parallella företeelser) och tar till oss de intersektionella angreppssätt som Svarta feminister som Davis, hooks, Giddings, Wells och King erbjuder.³

I ”A Parallel to the Negro Problem” från 1944 hävdar Alva Myrdal:

De [vita] kvinnorna fick sin politiska skolning från abolitionist-rörelsen. Kvinnor som Angelina Grimké, Sarah Grimké och Abby Kelly började sina karriärer med att tala för de svartas frigörelse och kom först gradvis att kämpa för kvinnors rättigheter. De tre stora rösträttskvinnorna på 1800-talet – Lucretia Mott, Elizabeth Cady Stanton och Susan B. Anthony – upp-

³ Se Claudia Jones, ”An End to the Problem of the Negro Woman Neglect”, i *Political Affairs: A Magazine Devoted to the Theory and Practice of Marxism-Leninism* 28, nr. 6 (1949). Med undantag av Paula Giddings är de flesta inte historiker i traditionell mening, men var och en av dem erbjuder teoretiska ramverk som på ett avgörande sätt har påverkat hur dessa historiska händelser uppfattas och analyseras. För mer historiska redogörelser, se föregående fotnot.

märksammades först som ivriga förespråkare för svartas frigörelse och för spritförbud.⁴

När det gäller rösträtt hävdar Myrdal att vita kvinnor var tvungna att underordna sin strävan efter rättigheter till förmån för svarta mäns rättighetskrav. Men även om inbördeskriget försenade reformarbetet var aktivisterna, enligt Myrdal, helt övertygade om att segern skulle ge både dem och de svarta rösträtt. Hon tillägger att: ”Unionens seger innebar dock en besvikelse för de kvinnliga rösträttskämparna” och hävdar att argumenten om ”de svartas tidpunkt” och ”en politisk nödvändighet” sammanstrålade och sopade undan vita kvinnors argumentation om att utelämna ordet ”man” i konstitutionens 14:de tillägg och att lägga till ”kön” vid sidan av ”ras” och ”hudfärg” i det 15:de tillägget.⁵ Enligt Myrdal övergav alltså vita och svarta manliga abolitionister de vita kvinnorna när det gällde frågan om rösträtt.⁶ Myrdal betonar det djupa sambandet mellan ”kvinno-problemet” och ”rasproblemet”, samtidigt som hon noterar hur abolitionisterna och feministerna splittrades av inbördeskriget och dess efterföljande rekonstruktionstid.

Simone de Beauvoir tar också upp dessa frågor i sin banbrytande bok *Det andra könet* (1949) när hon redogör för (vita) kvinnors rättigheter i USA. Liksom Myrdal före henne placerar de Beauvoir (vita) kvinnors tidiga politiska engagemang i abolitioniströrelsen. Hon sammanfattar händelserna från inbördeskriget till utarbetandet av konstitutionens 14:de och 15:de tillägg:

När inbördeskriget bröt ut deltog [vita] kvinnor ivrigt; men förgäves krävde de att tillägget som gav [manliga] svarta rösträtt skulle formuleras enligt följande: ”Rätten ... att rösta skall inte förvägras eller inskränkas ... på grund av ras, hudfärg eller kön.”⁷

⁴ Alva Myrdal, ”A Parallel to the Negro Problem”, appendix 5, i *An American Dilemma: The Negro Problem in Modern Democracy*, vol. 2, av Gunnar Myrdal (New York: Harper Brothers, 1944/2017), 1075.

⁵ Ibid.

⁶ Ibid., 1076.

⁷ Simone de Beauvoir, *The Second Sex* (New York: Knopf, 2010), 144.

Förutom kvinnorrättsaktivisterna Lucretia Mott och Harriet Beecher Stowe nämner de Beauvoir även Susan B. Anthony och Mary Baker Eddy, däremot inte Angelina Grimké, Sarah Grimké, Abby Kelly eller Elizabeth Cady Stanton (som alla nämns av Myrdal). de Beauvoirs slutsats av denna historia är att ”hela kvinnans historia har skrivits av män” och vidare att kvinnor aldrig har utgjort en egen kast eller försökt spela en historisk roll som kön.⁸

När den svarta aktivisten och feministen Claudia Jones i boken *An End to the Neglect of the Problems of the Negro Woman* (1949) diskuterar abolitionist- och rösträttsrörelserna, erbjuder hon andra tolkningar än Myrdal och de Beauvoir. Å ena sidan påminner hon om arvet från vita kvinnors aktivism och konstaterar att vita kvinnor måste idag, precis som sina systrar i abolitionist- och rösträttsrörelserna, resa sig för att utmana hela systemet av rasförtryck.⁹ Hon diskuterar också strategier som använts för att splittra koalitioner av svarta och vita kvinnor och ger ett exempel från rösträttsrörelsen – att rösträttskvinnorna under fängelsevistelser avsiktligt placerades på britsar bredvid prostituerade svarta, med syftet att ’förödmjuka’ dem.¹⁰ Å andra sidan är Jones kritisk till vita kvinnors brist på insikt i hur olika former av förtryck hänger samman. Hon fortsätter: ”Men det var den historiska bristen hos ledarna för kvinnlig rösträtt, vilka till övervägande del kom från borgarklassen och småbourgeoisien, att de inte lyckades föra samman sin egen kamp med kampen för det svarta folkets fulla demokratiska rättigheter efter frigörelsen.”¹¹ Jones insikter har tidigare utvecklats av svarta feministiska aktivister och forskare som Ida B. Wells (Barnett) (1862–1931) och senare av Angela Davis, bell hooks (1952–2021), Paula Giddings och Deborah King. Vi kan, med andra ord, konstatera att svarta kvinnor i årtionden har korrigerat en dominerande berättelse om den vita kvinnan som räddaren i nöden i fråga om abolition och rösträtt.

—

⁸ Ibid., 148–149.

⁹ Claudia Jones, ”An End to the Problem of the Negro Woman Neglect”, *Political Affairs*, 15.

¹⁰ Ibid.

¹¹ Ibid.

Vita kvinnliga abolitionister:
Politisk medvetenhet och motsägelser

Låt oss börja med påståendet att vita kvinnor blev politiskt medvetna om sin underordnade ställning i samhället genom sina abolitionistiska insatser. Angela Davis håller med om att vita kvinnor skaffade sig politiska erfarenheter genom detta arbete.¹² På samma sätt menar Deborah King att abolitioniströrelsen och senare medborgarrättsrörelsen ”var föregångare, katalysatorer och prototyper för kvinnors kollektiva agerande”.¹³ King tillägger: ”En betydande del av de feministiska aktivisterna kom att erkänna och förstå sitt eget förtryck och utveckla viktiga organisatoriska färdigheter genom sitt deltagande i arbetet för rasjämlighet.”¹⁴ I denna fråga noterar bell hooks att en kommentar av abolitionisten och rösträttskvinnan Abby Kelly ”citeras ofta av forskare som bevis för att vita kvinnor blev medvetna om sina egna begränsade rättigheter när de arbetade för att avskaffa slaveriet”.¹⁵ Samtidigt håller hooks inte alls med om detta påstående. Hon menar att trots 1800-talets populära retorik om vita kvinnors roll i abolitioniströrelsen, är föreställningen att vita kvinnor genom sina ansträngningar att befria slavarna erhöill kunskap om sina egna begränsade rättigheter, helt enkelt felaktig: ”Ingen vit kvinna kunde på 1800-talet växa till mogen ålder utan att vara medveten om den institutionaliserade sexismen.”¹⁶

Både Davis och Giddings undersöker vilken roll ras, kön och klass spelade i arbetet för slaveriets avskaffande. Davis placerar den abolitionistiska rörelsens födelse i samband med Nat Turner-revolutionen – en slavrevolt i Southhampton County, Virginia i augusti 1831, nämnd efter dess ledare.¹⁷ Davis hävdar att en svart kvinna, som hon inte namnger, skapade det första kvinnliga anti-slaverisällskapet i

¹² Angela Davis, *Women, Race, and Class* (New York: Random House 1981), 39. Se Eleanor Flexner, *Century of Struggle*.

¹³ Deborah K. King, ”Multiple Jeopardy, Multiple Consciousness: The Context of a Black Feminist Ideology”, *Signs: Journal of Women in Culture and Society*, 1 (1988): 44.

¹⁴ *Ibid.*

¹⁵ bell hooks, *Ain't I a Woman: Black Women and Feminism* (Boston: South End Press, 1981), 126.

¹⁶ *Ibid.*

¹⁷ Davis, *Women, Race, and Class*, 32–33.

Salem i Massachusetts år 1832.¹⁸ Hon menar vidare att året därefter, 1833, ”när Philadelphia Female Anti-Slavery Society bildades i kölvattnet av American Anti-Slavery Societys grundarkonvent, hade tillräckligt många vita kvinnor visat sin sympati för de svartas sak för att ha lagt grunden till ett band mellan de två förtryckta grupperna”.¹⁹ Davis konstaterar att vita kvinnor, både arbetarklasskvinnor och medelklassens hemmafruar, drogs till abolitionist-rörelsen på 1830-talet.²⁰ Och även om vita hemmafruar från medelklassen var mer synliga i rörelsen, påminner Davis oss om att arbetarklassens kvinnor också stödde abolitionismen.

Medan Alva Myrdal placerar Lucretia Mott, Susan B. Anthony, Angelina Grimké, Sarah Grimké och Elizabeth Cady Stanton i en och samma grupp, pekar Angela Davis på viktiga skillnader mellan dessa vita kvinnor. Medan till exempel Elizabeth Cady Stanton och Susan B. Anthony var nya i kampen för abolition på 1840-talet, hade abolitionistiska kvinnor som Lucretia Mott, Angelina Grimké och Sarah Grimké nästan ett decenniums arbete och erfarenhet bakom sig. Mott var en kväkarpräst som engagerade sig för abolitionismen i praktiken (till exempel genom den underjordiska järnvägen och genom att personligen hjälpa en förslavad kvinna att fly i en vagn). Mott deltog också i grundandet av American Anti-Slavery Society

¹⁸ Detta sällskap har två digitala arkiv: <http://nehh-viewer.s3-website-us-east-1.amazonaws.com/#/content/SFASS/viewer/Society20records2C2018471862/1> (som daterar sällskapets grundande till 1934, men antagligen baseras uppgiften på det datum då sällskapets stadgar skapades) och <https://wams.nyhistory.org/a-nation-divided/antebellum/salem-anti-slavery-society/#:~:text=The%20Salem%20Female%20Anti%20Slavery,founded%20in%20the%20United%20States.> (Som konstaterar att ”The Salem Female Anti-Slavery Society [SFASS] grundades i Salem, Massachusetts 1832. Det skapades av, och för, fria svarta kvinnor. Det var det första kvinnliga abolitionistiska sällskapet som grundades i USA.” Dock nämner inte heller denna sida något om grundaren.)

¹⁹ Davis, *Women, Race, and Class*, 34.

²⁰ Ibid. Hon tillägger att hemmafruar ”hade skaffat sig fritid, vilket gjorde det möjligt för dem att bli sociala reformatorer – aktiva organisatörer av aboliionskampanjen. Abolitionismen gav i sin tur dessa kvinnor möjlighet att inleda en implicit protest mot sina förtryckande roller i hemmet” (ibid., 37). Vi kan höra ekon av de Beauvoirs analys när Davis hävdar: ”Som arbetare hade [vita] kvinnor åtminstone åtnjutit ekonomisk jämlikhet, men som hustrur var de dömda att bli bihang till sina män, tjänare till sina äkta makar. Som mödrar skulle de definieras som passiva bärare av återskapandet av mänskligt liv. Den vita hemmafruns situation var full av motsägelser” (ibid., 32).

(1833) och fortsatte sedan med att organisera Philadelphia Female Anti-Slavery Society.²¹ Davis uppmärksammar särskilt systrarna Sarah och Angelina Grimké som positiva exempel på vita kvinnor som var allierade i kampen mot slaveriet.²²

Systrarna Grimké erhöll en del stöd från män, men erfor också omfattande manligt motstånd (inklusive kritik från präster) för sin aktivism.²³ Detta resulterade dock inte i en antingen/eller-kampanj där man antingen kämpade för vita kvinnors rättigheter eller bekämpade slaveriet. Snarare intog systrarna en både/och-strategi där de uppmärksammade hur dessa förtryckssystem inte bara var jämförbara och analoga, utan även sammanlänkade. För Davis var dessa förtryckssystem och kampen för befrielse dialektiska, inte hierarkiska eller analoga. Hon förklarar:

Eftersom systrarna Grimké hade en så djup medvetenhet om att kampen för svart befrielse och kampen för kvinnors befrielse inte kunde skiljas åt, fastnade de aldrig i den ideologiska snaran att hävda att den ena kampen var absolut viktigare än den andra. De erkände den dialektiska karaktären i förhållandet mellan de två.²⁴

På liknande sätt undersöker Paula Giddings hur den vita överhögheten och patriarkatet samarbetade: "Vita kvinnor i sydstaterna fann sig insnärjda i ett rasblandat nätverk där hustrur, barn och slavar *alla* förväntades lyda under hushållets patriarkaliska överhuvud."²⁵ Giddings hävdar att en del av motsättningarna mellan

²¹ Ibid., 37–38.

²² Grimké-systrarna var allierade så till vida att de var de som "mest konsekvent koplade samman frågan om slaveri till förtrycket av kvinnor", fast återigen med ett koalitionsinriktat snarare än analogiserande synsätt (ibid., 40).

²³ Hon konstaterar att "den 28 juli 1837 utfärdade Massachusetts kongregationalistiska ministerråd ett pastoralt brev där de allvarligt tillrättavisade dem [Grimké-systrarna] för att ägna sig åt aktiviteter som aktivt undergrävde kvinnans gudomligt föreskrivna roll" (ibid., 41). Hon tillägger att "några av de ledande männen i abolutionskampanjen hävdade att frågan om kvinnors rättigheter skulle förvirra och alienera dem som enbart var intresserade av att beseгра slaveriet" (ibid., 42).

²⁴ Ibid., 44, 68–69. Se även Gerda Lerner, *The Grimké Sisters from South Carolina: Pioneers for Woman's Rights and Abolition* (New York: Schocken Books, 1971).

²⁵ Paula Giddings, *When and Where I Enter: The Impact of Black Women on Race* (New York: Harper Collins, 1984), 42–43.

svarta och vita kvinnliga abolitionister hade sin grund i klassskillnader och i det ”bittra arvet” om sann kvinnlighet, något som ”förbittrade möjliga allianser inte bara mellan vita medelklassreformatorer och arbetarklasskvinnor, utan också med svarta kvinnor i alla klasser”.²⁶ Hon noterar ironin i de vita kvinnliga abolitionisternas rasistiska hållning och tydliggör: ”När både rasfrågorna och de feministiska frågorna intensifierades under 1840- och 1850-talen var det oundvikligt att de svarta och vita kvinnliga abolitionisterna skulle komma att skiljas åt.”²⁷

För bell hooks är det nödvändigt att skilja mellan abolitionister som var *antirasister* och sådana som var *antislaverister*. Detta med anledning av att många abolitionister var emot slaveriet, men samtidigt ville bevara olika hierarkier.²⁸ hooks förklarar:

De angrep slaveriet, inte rasismen [...] Att de inte krävde social jämlikhet för svarta människor är ett tecken på att de trots sitt arbete mot slaveriet förblev hängivna den vita rasistiska överhögheten. Även om de starkt förespråkade ett slut på slaveriet, förespråkade de aldrig en förändring av den rashierarki som gjorde att deras kaststatus kunde vara högre än svarta kvinnors eller mäns. I själva verket ville de att denna hierarki skulle bibehållas.²⁹

Dessutom påminner hooks oss om att antislaveristerna till syvende och sist inte ville se någon förbättring i de svartas sociala ställning förrän deras egna politiska intressen hade beaktats.

Medan hooks betraktar den vita abolitionistiska rasismen i mer allmänna termer, ger Davis specifika exempel. Även om Davis framställer systrarna Grimké som positiva exempel på vita kvinnor som såg och försökte bryta ner sexismens och rasismens förtrycks-

²⁶ Ibid., 54.

²⁷ Ibid., 55. Giddings vidareutvecklar kontexten än mer: ”Alla svarta kvinnliga abolitionister (och de flesta av de ledande svarta manliga abolitionisterna) var feminister. Men när det gällde prioriteringar kom rastillhörigheten först för de flesta av dem” (ibid., 55).

²⁸ hooks, *Ain't I a Woman*, 124. Det är värt att notera att hooks och andra har använt termen ”antirasist” i årtionden. Det har blivit en del av det populära lexikonet i och med Ibram X. Kendis, *How to Be an Antiracist* (New York: Penguin Random House, 2019).

²⁹ hooks, *Ain't I a Woman*, 125.

strukturer, är hon mycket kritisk till rasismen hos andra vita kvinnor. Davis understryker den vita kvinnlighetens motsägelsefullhet och tar Elizabeth Cady Stanton som ett exempel. Hon sätter strålkastarljuset på vilket sätt äktenskap och moderskap stod i vägen för erkännandet av Stantons (och många andra medelklassfeministers) intellektuella prestationer.³⁰ Davis är kritisk till Stantons revisionistiska historieskrivning om de svarta abolitionistmännens roll. Stanton lyfter fram de vita manliga abolitionisterna William Lloyd Garrison och Nathaniel P. Rogers som de enda män som anslöt sig till kvinnorna på läktaren vid 1840 års världskonvent mot slaveri i London, och nämner därmed inte den svarte manlige abolitionisten Charles Remond. Remond skrev senare om sitt val att vägra ta plats på konventet i tidningen *Liberator* den 16 oktober 1840, något som Stanton utesluter från sin historieskrivning.³¹ Davis beskriver detta selektiva minne från Stantons sida som "tämligen förbryllande".³² Hon tar också upp de vita abolitionisternas rasism mot den kände aktivisten, författaren och debattören Frederick Douglass dotter, Rosetta Douglass.³³ Hon antogs till Seward Seminary, ett flickseminarium i Rochester, New York, men förbjöds av skolans rektor, en vit abolitionistkvinna, att delta i lektionerna med vita flickor. Davis kommenterar: "Att en vit kvinna med anknytning till antislaverirörelsen kunde inta en rasistisk hållning gentemot en svart flicka i norr återspeglade en stor svaghet i den abolitionistiska kampanjen – dess misslyckande i att främja ett brett antirasistiskt medvetande."³⁴ Davis återvänder i sin diskussion till det positiva exemplet med systrarna Grimké och kommenterar rösträttsrörelsen: "Denna allvarliga brist, som kritiserades av systrarna Grimké och andra, fördes tyvärr över till den organiserade kvinnorättsrörelsen."³⁵

—
³⁰ Davis, *Women, Race, and Class*, 49.

³¹ *Ibid.*, 48.

³² *Ibid.*

³³ Rosetta Douglass blev sedermera lärare, aktivist och en av grundarna av National Association for Colored Women.

³⁴ Davis, *Women, Race, and Class*, 59.

³⁵ *Ibid.*, 59. För en vidareutveckling av denna fråga, se Tetrault, *The Myth of Seneca Falls*.

Seneca Falls betydelse

Seneca Falls Convention (ursprungligen kallat Woman's Rights Convention) hölls i Wesleyan Chapel i Seneca Falls, New York, den 19–20 juli 1848.³⁶ Händelsen beskrivs av många som det första konventet med ett uttalat fokus på kvinnors rösträtt. En av de dominerande berättelserna (som upprepas av både Myrdal och de Beauvoir) är att kvinnor, däribland Lucretia Mott och Elizabeth Cady Stanton, nekats plats vid World's Anti-Slavery Convention i London 1840. Efter den upplevelsen arbetade Mott och Stanton tillsammans för att organisera kvinnokonventet i Seneca Falls åtta år senare, det som beskrivs som startskottet för kvinnorrätts- och rösträttsrörelserna. Lisa Tetrault problematiserar detta minne i sin bok *The Myth of Seneca Falls*. Hon konstaterar:

Man kan förankra starten av kvinnorrörelsen i USA i många händelser – vissa före, andra efter Seneca Falls. Man skulle kunna börja med systrarna Grimké's praktiska och teoretiska försvar av kvinnan som offentlig aktör på 1830-talet. Med svarta kvinnors motstånd mot slaveriet och den systematiska våldtäkten av deras kroppar. Med textilarbetarna på Lowell Mill och deras strejker 1834 och 1836 för rättvis behandling och anständiga löner [...] Kvinnors rättigheter hade många begynnelse. Och under en tid från början till mitten av 1800-talet var det vanligt att folk återopade en mängd olika händelser när de talade om ursprunget till kvinnors rättigheter.³⁷

Tetraults analys av den omsorgsfullt skapade myten om Seneca Falls, en myt som konstruerades under flera decennier efter den faktiska händelsen, komplicerar de Beauvoirs tidigare nämnda påstående att hela kvinnans historia har skrivits av män och att kvinnor aldrig har försökt spela en historisk roll som kön.³⁸ De politiska

³⁶ Bland de vita kvinnliga organisatörerna av konventet fanns Elizabeth Cady Stanton, Lucretia Mott, Mary M'Clintock, Martha Coffin Wright och Jane Hunt.

³⁷ Tetrault, *The Myth of Seneca Falls*, 5.

³⁸ Beauvoir, *The Second Sex*, 148–149. Hon förklarar: "Kvinnor har aldrig utgjort en separat kast och i själva verket har de aldrig försökt spela en roll i historien som kön [...] För det mesta finner sig kvinnor i sin lott utan att försöka göra något; de som försökte

aktörerna i den tidiga amerikanska kvinnorörelsen var angelägna om att skriva sin egen historia, en som i realiteten har varit inadekvat och ifrågasatts, men som ändå kommit att präglat den feministiska historieskrivningen.

Rosalyn Terborg-Penn pekar på följande felaktigheter i berättelsen om kvinnlig rösträtt i USA, felaktigheter som tränger undan svarta kvinnor som politiska aktörer:

I History of Woman Suffrage, volym sex, nämner redaktören Ida Husted Harper dessutom endast i förbigående de svarta kvinnornas roll i rösträttsrörelsen mellan 1900 och 1920. Den historiska villfarelsen har också vidmakthållits av feminister på 1960- och 1970-talen. Genom att upprepa vad historien har lärt dem har de antagit att svarta kvinnor hittills varit ointresserade av frågor som rör kvinnors rättigheter. Genom att beskriva de svarta kvinnornas nuvarande deltagande i den feministiska kampen som en ny utveckling eller genom att beskriva svarta kvinnor enbart som föremål för diskriminering inom kvinnorörelsen, eller genom att helt bortse från svarta kvinnors deltagande, förvränger dessa feministiska författare grovt verkligheten.³⁹

Återigen, berättelsen om Seneca Falls och kampen för kvinnors rösträtt i USA har länge ifrågasatts genom flera mer nyanserade och korrigerande berättelser. Davis kartlägger de tidiga striderna mot köns-, ras- och klassförtryck, och lyfter fram betydelsen av Seneca Falls-konventet 1848. Hon beskriver dess manifest, *Declaration of Sentiments*, som en symbol för den första vågen av vita kvinnors feminism. Genom anpassning till språkbruket i landets självständig-

—
förändra sig försökte övervinna sin egenart [...] När de ingrep i världsfrågorna var det i samförstånd med män och ur en maskulin synvinkel". Tetrault lokaliserar "Seneca Falls-historiens ursprung till åren efter inbördeskriget, cirka tjugo till trettio år efter det faktiska mötet, som uppstod i den röriga, omstridda värld som präglade politiken efter inbördeskriget" och "undersöker konsekvenserna av denna utveckling för kvinnorörelsen" (Tetrault, *The Myth of Seneca Falls*, 3).

³⁹ Rosalyn Terborg-Penn, "Discrimination Against Afro-American Women in the Women's Movement, 1830–1920", i *The Afro-American Woman: Struggles and Images*, red. Sharon Harley och Rosalyn Terborg-Penn, (Baltimore, MD: Black Classic Press, 1997), 27.

hetsförklaring (*Declaration of Independence*), står det i *Declaration of Sentiments* bland annat att:

Vi anser att dessa sanningar är självklara; att alla män och kvinnor har skapats lika; att de har utrustats av sin Skapare med vissa omistliga rättigheter; att bland dessa finns liv, frihet och strävan efter lycka; att för att säkerställa dessa rättigheter har det inrättats regeringar vilka hämtar sin rättmätiga makt från de styrdas samtycke.⁴⁰

Dokumentet fortsätter med att beskriva regeringens ”övergrepp och usurpationer” mot kvinnor. Det förklarar: ”Mänsklighetens historia är en historia av upprepade skador och inkräktande från mannens sida mot kvinnan med det direkta syftet att upprätta en absolut tyranni över henne.”⁴¹ Dokumentet innehåller även mer problematiska påståenden, bland annat att ”han har undanhållit henne rättigheter som ges till de mest okunniga och förnedrade männen – både infödda och utlänningar”.⁴² Detta uttryck för vita medelklasskvinnors känsla av överlägsenhet över ”okunniga och förnedrade” män, inklusive ”infödda och utlänningar”, antyder att precis som självständighetsförklaringen inte avsåg alla män, utan snarare vita män, avsåg *Declaration of Sentiments* inte alla kvinnor, utan just vita kvinnor. Davis erkänner mötets och manifestets betydelse och konstaterar: ”Den ovärderliga betydelsen av Seneca Falls-deklarationen var dess roll som det artikulerade medvetandet om kvinnors rättigheter vid mitten av århundradet.”⁴³ Davis återvänder till de vita medelklasskvinnornas medvetenhet och de motsägelser som återspglas i Seneca Falls-deklarationen och konstaterar:

⁴⁰ Tillgänglig online: <https://www.womenshistory.org/resources/primary-source/declaration-sentiments-and-resolution> och <https://www.womenshistory.org/resources/primary-source/declaration-sentiments-and-resolution>.

⁴¹ Tillgänglig online: <https://www.womenshistory.org/resources/primary-source/declaration-sentiments-and-resolution> och <https://www.womenshistory.org/resources/primary-source/declaration-sentiments-and-resolution>.

⁴² Tillgänglig online: <https://www.womenshistory.org/resources/primary-source/declaration-sentiments-and-resolution> och <https://www.womenshistory.org/resources/primary-source/declaration-sentiments-and-resolution>.

⁴³ Davis, *Women, Race, and Class*, 53.

[S]om en rigorös fulländning av medvetenheten om den vita medelklasskvinnans dilemma, ignorerade deklarationen i det närmaste helt de vita arbetarklasskvinnornas svåra situation, liksom den ignorerade de svarta kvinnornas situation i både syd och nord.⁴⁴

Davis påminner oss om att vita arbetarklasskvinnor – fabriksarbeterskor – arrangerade arbetsnedläggelser och strejker i slutet av 1820-talet och protesterade kraftigt mot det dubbla förtryck som de utsattes för som både kvinnor och industriarbetare.⁴⁵ Annorlunda uttryckt: vita arbetarklasskvinnor organiserade sig och protesterade mot förtryck långt innan vita medelklasskvinnor engagerade sig i kampen för avskaffande av slaveri och för kvinnors rösträtt. Davis tillägger: ”Sommaren 1848, när Seneca Falls-konventet ägde rum, hade förhållandena i fabriker – som knappast var idealiska till att börja med – försämrats i sådan utsträckning att New England-böndernas döttrar snabbt blev en minoritet i textilindustrins arbetskraft.”⁴⁶ Hon redogör också för den bristande uppmärksamheten på svarta kvinnors villkor vid detta historiska möte. Svarta kvinnor var inte närvarande vid Seneca Falls-konventet och det finns heller inga hänvisningar till dem i de relevanta dokumenten. Återigen finner hon åsidosättandet av förslavade svarta kvinnor som ”förbryllande”.⁴⁷ I tillägg till tidigare abolitionsarbete påminner Davis oss om att systrarna Grimké uttryckligen kritiserade detta.⁴⁸ Hon spårar kontinuiteten i vita medelklasskvinnors återkommande ignorerande av svarta kvinnors situation tillbaka till abolitionskampanjerna och kampen för rösträtt och konstaterar:

Så tidigt som 1837 kritiserade systrarna Grimké New York Female Anti-Slavery Society för att inte ha involverat svarta

—
⁴⁴ Ibid., 54.

⁴⁵ Ibid., 54–55.

⁴⁶ Ibid., 55. De ersattes av ”immigrantkvinnor som, liksom sina fäder, bröder och makar, höll på att bli nationens industriella proletariat. Dessa [invandrade] kvinnor hade – till skillnad från sina föregångare, vars familjer ägde mark – inget annat att förlita sig på än sin arbetskraft. När de gjorde motstånd kämpade de för sin rätt att överleva” (ibid).

⁴⁷ Tetraults analys stöder också denna tidigare tolkning.

⁴⁸ Ibid., 57.

kvinnor i sitt arbete [...] Frånvaron var desto mer iögonfallande mot bakgrund av deras [svarta kvinnors] tidigare bidrag till kampen för kvinnors rättigheter.⁴⁹

Med detta i åtanke är det kanske inte förvånande att vita medelklasskvinnor decennier senare i allt högre grad skulle anamma anti-svarta, migrantfientliga och urfolksfientliga åsikter (till exempel mot de ”okunniga och förnedrade” männen, ”urfolk” och utlänningar”) i syfte att främja vita kvinnors rösträttsagenda.

Myrdal nämner flera män som förespråkade både abolition och rösträtt för kvinnor, bland andra William Lloyd Garrison, Henry Ward Beecher, Horace Greeley och Frederick Douglass. Här är jag särskilt intresserad av Douglass, som deltog i Seneca Falls-konventet 1848 och som också undertecknade *Declaration of Sentiments*. Under konventet insisterade Elisabeth Cady Stanton på att ta upp frågan om kvinnors rösträtt, något som både hennes make och Lucretia Mott motsatte sig. Douglass däremot stod på Stantons sida.⁵⁰ Han rapporterar om konventet i ”The Rights of Women”, en kort artikel som publicerades i hans antislaveritidning *The North Star* 1848. Tidningen var en av de få publikationer som gjorde reklam för konventet. Douglass förefaller av forskningen att döma, ha varit den enda svarta personen på plats bland de många vita och mestadels kvinnliga rösträttskämparna. Han ingrep vid ett kritiskt tillfälle under konventet, så att den känsliga resolutionen om kvinnlig rösträtt kunde gå igenom.⁵¹ Douglass argumenterade för lika politiska rättigheter för män och kvinnor och förklarade: ”Vår doktrin är att ’rättighet är oberoende av kön’”.⁵² Han medverkade också på ett

⁴⁹ Ibid., 58.

⁵⁰ Ibid., 50.

⁵¹ Beverly Guy-Sheftall, red., *Words of Fire: An Anthology of African American Feminist Thought* (New York: The New Press, 1995), 4. Se även Martha S. Jones, *Vanguard*, 65–67.

⁵² Se vidare om Douglass i Rudolph Byrd och Beverly Guy-Sheftall, red., *Traps: African American Men on Gender and Sexuality* (Bloomington: Indiana University Press, 2001), 28. Trots sitt starka stöd för kvinnors politiska rättigheter skulle han så småningom gå skilda vägar med vita feminister på grund av meningsskiljaktigheter om prioriteringsordningen gällande ras och kön. Angela Davis har noterat att Susan B. Anthony ”sköt Douglass åt sidan för att kunna rekrytera vita sydstatskvinnor till rörelsen för kvinnlig

liknande sätt vid ett möte i Rochester en månad senare. Som Davis konstaterar: "Under dessa tidiga dagar då kvinnors rättigheter ännu inte var en legitim fråga, då kvinnlig rösträtt var ett okänt och impopulärt krav, propagerade Frederick Douglass offentligt för kvinnors politiska jämlikhet."⁵³

Seneca Falls-konventet 1848 kom följas av flera andra möten på 1850-talet, inte minst mötet 1851 i Akron, Ohio, där Sojourner Truth höll det idag berömda talet "Ain't I a Woman". Även om det har förekommit kontroverser kring de ord som har tillskrivits Truth, från användningen av refrängen "Ain't I a Woman?" till repliken "Frederick, is God dead?", har flera källor klargjort att Truth delgav åhörarna erfarenheter från sitt eget liv i syfte att påverka sin publik. Till denna levda erfarenhet hörde det fysiska arbete hon fick utstå som förslavad (hon föddes i New York där hon var slav tills hon flydde 1826) och att hon födde flera barn som också var förslavade. Några av dessa hölls i kontraktslöst slaveri så sent som till 1850-talet (det vill säga långt efter frigivningen i New York 1827).⁵⁴ Davis skriver att: "Som den enda svarta kvinnan som deltog i Akron-konventet hade Sojourner Truth gjort det som inte en enda av hennes timida vita systrar var kapabla att göra", det vill säga utmana den manliga överlägsenhetens logik och argumentet att kvinnor som det svagare könet inte kunde rösta eftersom de be-

—
rösträtt" och att hon vägrade att stödja flera svarta kvinnor som ville bilda en avdelning inom rösträttsorganisationen (Davis, *Women, Race, and Class*, 111). Davis frågar senare: "Hur kunde Susan B. Anthony hävda att hon trodde på mänskliga rättigheter och politisk jämlikhet och samtidigt råda medlemmarna i sin organisation att vara tysta i frågan om rasism?" (ibid., 121).

⁵³ Ibid., 51.

⁵⁴ Nell Irvin Painter har ramat in och teoretiserat en del beträffande den kontrovers kring de problematiska bilder och framställningar av Truth som framställdes av personer som Olive Gilbert och Frances Titus (som publicerade utgåvor av hennes berättelse) samt av Harriet Beecher Stowe och Frances Dana Gage, som publicerade essäer där de använde Truth för egna syften. Se Nell Irvin Painter, "Sojourner Truth in Life and Memory: Writing the Biography of an American Exotic", *Gender and History* 2, nr. 1 (1990), 3–19; Nell Irvin Painter, *Sojourner Truth: A Life, A Symbol* (New York: W. W. Norton and Company, 1997); och hennes "Introduction" i *Narrative of Sojourner Truth av Sojourner Truth* (New York: Penguin Classics, 1998), vii–xx.; se även Harriett Beecher Stowe, "Libyan Sibyl", *Atlantic Monthly* 6, nr. 66 (1863): 473–481.

hövde männens hjälp för att kliva över vattenpölar och stiga upp i vagnar.⁵⁵

Liksom Douglass, framträdde Truth ofta på föreläsningsscenen i både ras- och genusrelaterade sammanhang och kämpade både för avskaffandet av slaveriet och för kvinnors rösträtt. Hon argumenterade för allmän rösträtt och skapade således utrymme för att kräva rösträtt oavsett kön, ras och klass. Beverly Guy-Sheftall beskriver Truth som ”den person som i hög grad är ansvarig för att binda samman abolitionismen och kvinnors rättigheter och för att visa verkligheten bakom svarta kvinnors köns- och rasidentiteter”.⁵⁶ Truth bröt mot föreställningar om ”kvinnan” som uteslutande vit och om ”svarta” som uteslutande män.⁵⁷ Hon kritiserade också uttryckligen det svarta manliga patriarkatet och hävdade att svarta mäns rättigheter inte borde prioriteras framför svarta kvinnors.⁵⁸ Nell Irvin Painter beskriver Truth som ”ett förkroppsligande av behovet att omskapa en amerikansk historia som, på en och samma gång, förenar lyhördhet i förhållande till ras, klass och kön”.⁵⁹

Rösträtt och undertryckande: egenintressets fallgropar

Låt oss nu titta på Myrdals och de Beauvoirs föreställning om att vita kvinnor kämpade för svarta mäns frihet som abolitionister, för att sedan tvingas låta bli att driva frågan om kvinnors rösträtt. Elizabeth Cady Stanton formulerar problemet i ett brev till redaktören för *New York Standard* år 1865. Där skriver hon att ”nationens representativa kvinnor” [dvs. vita medelklasskvinnor] har under de senaste trettio åren gjort sitt yttersta för att säkra de svartas frihet, men att ”nu [...] blir det en nyckelfråga om vi ska stå vid sidan av

⁵⁵ Davis, *Women, Race, and Class*, 61.

⁵⁶ Guy-Sheftall, *Words of Fire*, 35.

⁵⁷ Davis, *Women, Race, and Class*, 64.

⁵⁸ Sojourner Truth, ”When Woman Gets Her Rights Man Will Be Right”, i Guy-Sheftall, *Words of Fire*, 37. Se även Kimberlé Crenshaw, ”Demarginalizing the Intersection of Race and Sex: A Black Feminist Critique of Antidiscrimination Doctrine, Feminist Theory and Antiracist Politics”, *University of Chicago Legal Forum* 1 (1989): 153–154.

⁵⁹ Painter, ”Sojourner Truth in Life and Memory”, 13.

och se 'Sambo' gå in i kungariket först."⁶⁰ Vi märker att Stanton plötsligt, om än bara retoriskt, är intresserad av de svarta kvinnornas situation när hon beskriver de frigivna svarta kvinnornas nya belägenhet som en annan form av slaveri. Hon fortsätter: "I själva verket är det bättre [för svarta kvinnor] att vara slav under en utbildad vit man än under en degraderad, okunnig svart man".⁶¹ Angela Davis kommenterar brevet på följande sätt: "Dess obestridliga rasistiska idéer tyder på att Stantons förståelse av förhållandet mellan kampen för de svartas frigörelse och kampen för kvinnors rättigheter i bästa fall ytlig."⁶² bell hooks menar att detta var en vändning mot ett vit makt-orienterat synsätt på vita kvinnors rättigheter i rasistiskt imperialistiska termer.⁶³ Stanton återkommer till de vita männens överlägsenhet i ett senare tal, 1869. Där återfinns flera rasstereotypiseringar: "Tänk på Patrick och Sambo och Hans och Yung Tung"⁶⁴, som inte vet skillnaden mellan en monarki och en republik, som inte kan läsa självständighetsförklaringen eller Websters stavningsbok, och som stiftar lagar åt Lucretia Mott."⁶⁵

Davis lyfter upprepade gånger fram sambanden mellan ras, klass och kön inom abolitionist- och rösträttsrörelserna. De flesta vita kvinnor som förespråkade abolition och rösträtt var inte uppmärksamma på att dessa förtryckssystem var sammanlänkade. Detta trots att svarta kvinnor som Sojourner Truth, och även vita, som systerarna Grimké, explicit givit uttryck för dessa kopplingar. Även

⁶⁰ Citerat ur Davis, *Women, Race, and Class*, 70.

⁶¹ Ibid.

⁶² Davis, *Women, Race, and Class*, 71.

⁶³ hooks, *Ain't I a Woman*, 127. "Vita kvinnliga rösträttskämpar var i början av 1900-talet angelägna om att driva sin egen sak på bekostnad av svarta människor."

⁶⁴ "Patrick" syftar på människor med irländskt ursprung, "Sambo" svarta personer, "Hans" tyska människor och "Yung Tung" kineser. [Översättarnas anmärkning.]

⁶⁵ Citerat i Tetrault, *The Myth of Seneca Falls*, 131. Tetrault konstaterar att även om denna "bestående rasism" och idealen om allmän rösträtt kan verka motsägelsefulla så var de "två sidor av samma mynt", eftersom Stantons och Anthonys allmänna rösträtt i själva verket var en rösträtt för de som hade utbildning (ibid., 132). Även efter att rösträtten motvilligt hade utvidgats till svarta medborgare fortsatte nekandet av rösträtten genom läskunnighetstester, skatter för valdeltagande och andra repressiva åtgärder. Vita medborgare som var analfabeter kunde kringgå läskunnighetstestet med "en farfarsklausul" vilken tillät dem att rösta om deras farfar hade kunnat rösta före inbördeskriget.

Angela Davis framhåller ”att ledarna för kvinnorrättsrörelsen saknade insikt om att förslavningen av svarta människor i sydstaterna, den ekonomiska exploateringen av arbetare i nordstaterna och det sociala förtrycket av kvinnors kunde vara systematiskt relaterade”.⁶⁶ Trots Seneca Falls-konventets begränsningar och det uttalat rasistiska innehållet i Stantons brev 1865, fanns det fortfarande försök till rösträttskoalition genom American Equal Rights Association (AERA) som bildades 1866. I AERAs ledning ingick Mott som president, med Stanton och Douglass som vicepresident.⁶⁷ Enligt organisationens stadgar var dess mål att ”säkra lika rättigheter för alla amerikanska medborgare, särskilt rösträtt oberoende av ras, färg eller kön”. Men för Davis är det tydligt att Stanton och andra ”uppfattade organisationen som ett sätt att se till att svarta män inte skulle få rösträtt om inte, och innan, vita kvinnor också fick det”.⁶⁸

Debatterna om och striderna för kvinnors rösträtt skulle fortsätta i årtionden. Douglass fortsatta engagemang för kvinnors rösträtt och rättigheter kommer till uttryck i två senare tal år 1888. I talet ”Give Women Fair Play” går han längre än till frågan om politiska rättigheter och hävdar att kvinnor både har förmågan och möjligheten att formulera sin egen sak, sina egna problem och hur dessa problem bäst kan lösas. Följaktligen kan män, enligt Douglass, ”varken tala för henne, rösta för henne, agera för henne eller vara ansvariga för henne”.⁶⁹ Han tillägger i en senare passage: ”Jag säger om henne, som jag säger om de färgade: ’Ge henne fair play och lämna henne i fred.’”⁷⁰ Douglass gör flera liknande uttalanden, till exempel i talet ”I Am a Radical Woman’s Suffrage Man”. Där hävdar han att mannen, för att hjälpa kvinnans sak, bör ”flytta sig ur vägen, ta bort sina hindrande krafter och fängelseböter [...] och låta kvinnan uttrycka sina känslor vid valurnorna och i regeringen, på samma sätt som han själv”.⁷¹ Med detta menar Douglass inte att

⁶⁶ Davis, *Women, Race, and Class*, 66.

⁶⁷ *Ibid.*, 75.

⁶⁸ *Ibid.*

⁶⁹ Frederick Douglass, *Life and Times of Frederick Douglass* (Boston: DeWolfe & Fiske Co., 1892), 30.

⁷⁰ *Ibid.*

⁷¹ *Ibid.*, 40.

män inte ska vara engagerade i eller stödja kvinnorörelsen, utan snarare att män inte ska avgöra *vilka* kvinnofrågor som är aktuella och *hur* de ska hanteras.⁷²

Vita medelklasskvinnor formulerade sina förväntningar om rösträtt på många olika, problematiska sätt. Davis påpekar exempelvis att en sak verkar vara klar, nämligen att vita medelklasskvinnors försvar av sina intressen som just vita kvinnor – ofta med egoistisk och elitistisk argumentation – avslöjade hur svag och ytlig deras relation var till den kampanj för de svartas jämlikhet som följde efter inbördeskriget.⁷³ AERA upplöstes ju efter bara fyra år. Douglass vädjade till vita kvinnor, enligt Davis, med ”ett livligt visuellt bildspråk [som] visade att de tidigare svarta slavarna led av ett förtryck som kvalitativt och brutalt skilde sig från de vita medelklasskvinnornas situation”.⁷⁴ Trots detta argumenterade både Stanton och Anthony framgångsrikt för AERAs upplösning. Giddings konstaterar att AERA:s möte 1869 var omstritt och resulterade i att AERA delades upp i två rösträttsorganisationer, National Woman Suffrage Association och American Woman Suffrage Association.⁷⁵ De två slogs först 1890 samman och bildade National American Woman Suffrage Association (NAWSA).

Davis menar att Stanton och Anthony faktiskt hade möjlighet att agera annorlunda vid denna historiska tidpunkt, både genom sina erfarenheter av abolutionsarbetet och genom sina kontakter med Douglass och andra svarta aktivister, exempelvis med Ida B. Wells. Wells kämpade mot både köns- och rasförtryck med hjälp av vad som idag skulle beskrivas som ett intersektionellt synsätt. Hon uppmuntrade kvinnor att engagera sig i lokala och nationella frågor

—

⁷² Vi kan förvisso hylla Douglass starka engagemang för kvinnors rättigheter, men här finns inget omnämnande av svarta kvinnors särskilda situation eller svarta kvinnors aktivism för kvinnors rösträtt. Brittany Cooper har påpekat att Douglass' relation till svarta kvinnliga intellektuella inte var helt okomplicerad, att han även kunde motverka svarta kvinnors ledarskap. Se Brittany Cooper, *Beyond Respectability: The Intellectual Thought of Race Women* (Urbana: University of Illinois Press, 2017), 61.

⁷³ Davis, *Women, Race, and Class*, 76. Se även Tetrault, *The Myth of Seneca Falls*, för en senare analys av detta.

⁷⁴ Davis, *Women, Race, and Class*, 82.

⁷⁵ Giddings, *When and Where I Enter*, 67. Se även Tetrault, *The Myth of Seneca Falls*, för en senare analys av detta.

genom medborgarorganisationer. Wells är kanske mest känd för sin aktivism mot lynchningar och sin journalistik. Hon skrev bland annat för publikationer som *Southern Horrors: Lynch Law in All Its Phases* (1892), *The Red Record* (1865), *Mob Rule in New Orleans* (1900), "Lynch Law in America" (1900) och "Lynching, Our National Crime" (1909). Hennes texter ger prov på hennes syn på lynchning som en fråga med omfattande ekonomiska, politiska, rasmässiga och könsrelaterade konsekvenser vilka korsar och interagerar med varandra. Men det är också viktigt att uppmärksamma Wells' betydelsefulla arbete för kvinnors rösträtt. Hon grundade år 1913 Alpha Suffrage Club i Chicago, en organisation som Beverly Guy-Sheftall beskriver som den första rösträttsorganisationen för svarta kvinnor.⁷⁶ Sheftall menar vidare att genom att ignorera eller förminska afroamerikanska kvinnors politiska arbete och de politiska skrifter de skrivit, så osynliggörs de viktiga sätt på vilka dessa kvinnor har bidragit till ett brett spektrum av sociala initiativ: inte minst antagandet av lagstiftning mot lynchning, rösträtt för kvinnor oavsett ras och nationellt ursprung samt val av svarta ämbetsmän.⁷⁷

Wells kritiserade vidare vita kvinnliga rösträttsaktivister, i synnerhet Susan B. Anthony, för att de inte offentligt erkände sambanden mellan rasism och sexism.⁷⁸ Vi får en inblick i komplexiteten i hennes relation till Anthony i den postumt utgivna *Crusade for Justice, The Autobiography of Ida B. Wells*.⁷⁹ Å ena sidan betraktade Wells Anthony som en vän. Hon minns till exempel att Anthony

⁷⁶ Guy-Sheftall, Beverly. "1909–1914: The Black Public Intellectual", i *Four Hundred Souls: A Community History of African America, 1619–2019*, red. Ibram X. Kendi och Keisha N. Blain (New York: One World, 2021).

⁷⁷ Guy-Sheftall, "1909–1914", 276–277. Hon fortsätter: "De svartas frihetskamp och kvinnornas befrielseströrelser sedan dess hade inte varit möjliga utan Ida Wells Barnetts modiga och visionära ledarskap och det briljanta strategiarbetet i kvinnoorganisationer som Alpha Suffrage Club i början av 1900-talet".

⁷⁸ I "Woman Suffrage at the Turn of the Century: The Rising Influence of Racism" förklarar Angela Davis: "Wells beundran för Anthonys individuella ställningstagande mot rasism var obestridlig ... Men hon kritiserade utan att tveka sin vita syster för att hon inte gjorde sin personliga kamp mot rasism till en offentlig fråga för rösträttsrörelsen" (Davis, *Women, Race, and Class*, 111).

⁷⁹ Ida B. Wells, *Crusade for Justice, The Autobiography of Ida B. Wells*, red. Alfreda M. Duster (Chicago: University of Chicago Press, 2020).

avskedade en sekreterare som vägrade att ta diktamen från henne.⁸⁰ Å andra sidan är Wells tydlig med att hon ifrågasatte Anthonys rasistiska opportunistiska taktik. Som tidigare nämnts, erkänner Anthony att Frederick Douglass, den före detta slaven, var den enda man som kom till Seneca Falls- konventet 1848.⁸¹ Men Anthony avslöjar också att hon inte ville att Douglass skulle delta i the Equal Suffrage Associations möte i Atlanta. Hon sade till Wells: ”Jag bad själv Mr Douglass att inte komma. Jag ville inte utsätta honom för förödmjukelse, och jag ville inte att något skulle komma i vägen för att få med de vita sydstatskvinnorna i vår rösträttsorganisation.”⁸² Anthony erkände därtill att hon avstod från att hjälpa en grupp svarta kvinnor att bilda en avdelning för rösträttsorganisationen ”på grund av samma egennyttiga skäl.”⁸³ Wells påtalar hur Anthonys taktik är felaktig och konstaterar att även om Anthony kanske gjort framsteg beträffande rösträtten, har hon också bekräftat vita kvinnors segregering och hållning.⁸⁴ Utan närmare eftertanke antog alltså Anthony att allt skulle förändras till det bättre, när väl vita kvinnor erhållit rösträtt.⁸⁵

Davis noterar att detta samtal mellan Wells och Anthony ägde rum 1894. Hon sätter in det i ett historiskt sammanhang av framväxande rasism i form av ohämmat våld mot svarta människor, sammanflätat med legaliserad segregation och fortsatt undertryckande av rösträtt.⁸⁶ Med detta i åtanke hävdar Davis att det alltmer inflytelserika argumentet om egenintresse, som Anthony och hennes kollegor framförde, var ett ohållbart rättfärdigande av rösträttskvinnornas likgiltighet inför de brådskande krav som fanns i

⁸⁰ Sekreteraren sade till Anthony: ”Det går bra för dig, Miss Anthony, att behandla svarta som jämlikar, men jag vägrar att ta diktat från en färgad kvinna” (Citerat ur Wells, *Crusade for Justice*, 229).

⁸¹ *Ibid.*

⁸² *Ibid.*, 230.

⁸³ *Ibid.*

⁸⁴ *Ibid.*

⁸⁵ Wells höll inte med, utan hävdade: ”Med min kännedom om kvinnor och deras småaktiga syn på livet, även om jag anser att det är rätt att de ska ha rösträtt, tror jag inte att rösträtten kommer att förändra kvinnornas natur eller den politiska situationen” (*ibid.*, 230).

⁸⁶ Davis, *Women, Race, and Class*, 112.

tiden.⁸⁷ Det omaskerade våld som drabbade svarta människor under 1890-talet bemöttes ofta med krassa argument från de vita kvinnliga rösträttskämparna, som ansåg att rösträtt för vita kvinnor skulle bidra till att stärka de utbildade vita väljarnas inflytande i samhället. Davis säger att de

kunde lika gärna ha meddelat att om de, i egenskap av vita kvinnor från medelklassen och borgarklassen, fick rösträtt, så skulle de snabbt underkiva de tre huvudelementen i den amerikanska arbetarklassen: svarta, invandrare och de utbildade vita, infödda arbetarna.⁸⁸

På liknande sätt förklarar Giddings att ”vita rösträttsledare antingen accepterade eller drog fördel av de anti-svarta stämningarna under perioden”.⁸⁹ Vita kvinnor uppvisade vit makt-attityder i sina försök att påskynda sin rösträtt. Liksom Davis, är Giddings tydlig med att syftet med denna strategi var att bevisa att rösträtt för vita kvinnor skulle främja, snarare än hindra, överhögheten hos en vit härskande klass som var rädd för att bli dominerad av svarta och invandrare.⁹⁰ Giddings citerar en deklaration från NAWSA:s kongress 1893:

Det är beslutat, att utan att uttrycka någon åsikt om de rätta kvalifikationerna för röstning, uppmärksammar vi faktum att det i varje stat finns fler kvinnor som kan läsa och skriva än alla svarta väljare; fler amerikanska kvinnor som kan läsa och skriva än alla utländska väljare; så att rösträtt för sådana kvinnor skulle lösa den besvärliga frågan om styre genom analfabetism, vare sig den [analfabetismen] är inhemskt eller utländskt producerad.⁹¹

Vita rösträttskvinnor blev mer explicita och öppet ointresserade av de svartas frigörelse.⁹² Trots att de vita kvinnoorganisationerna i allt högre grad intog anti-svarta och invandrarfientliga ståndpunkter

⁸⁷ Ibid., 112, 115.

⁸⁸ Ibid., 116.

⁸⁹ Giddings, *When and Where I Enter*, 123.

⁹⁰ Ibid., 124.

⁹¹ Ibid.

⁹² Ibid., 127–128.

mötte de fortfarande ett sexistiskt patriarkalt motstånd.⁹³ Davis kommentera detta och menar att:

Kopplingen mellan sexism och rasism var ömsesidigt förstärkande. Efter att ha öppnat dörrarna för den rådande rasistiska ideologin i större utsträckning än någonsin tidigare hade rösträttsrörelsen valt en hinderbana som innebar att dess eget mål, kvinnlig rösträtt, ständigt var i fara.⁹⁴

Rösträttsfrågan har ofta diskuterats i termer av vita kvinnor kontra svarta män, men det är viktigt att komma ihåg det rösträttsarbete som utfördes av en rad svarta kvinnor. Sojourner Truth och Ida B. Wells är bara två av många. Mary Ann Shadd Cary, tidigare abolitionist och den första svarta kvinnan som gav ut en tidning, *Provincial Freeman*, är ytterligare ett exempel. Hon blev ombedd av National Colored Labor Union (NCLU) att diskutera kvinnors rättigheter, inklusive rösträtt.⁹⁵ Giddings konstaterar att NCLU blev starkare när det gällde kvinnors rättigheter än vita fackföreningar och påminner oss om det nationella arbete som svarta kvinnor gjorde för rösträtt. Det fanns under 1900-talet en rad svarta rösträttsklubbar och sällskap i USA, bland annat i Tuskegee, St Louis, Los Angeles, Memphis, Boston, Charleston, New Orleans, Delaware, Idaho, Montana, North Dakota, Texas, New York och Maryland.⁹⁶ Giddings påminner också oss om att Harriet Tubman, Frances Ellen Harper och Mary Church Terrell alla talade vid olika rösträttsmöten.⁹⁷ Hon beskriver svarta kvinnors rösträttsaktivism som ”en av flera kritiska moment där svarta kvinnor var säkra på sin förmåga som grupp, och de var både beredda och tvingade att kräva

⁹³ Ibid., 119.

⁹⁴ Davis, *Women, Race, and Class*, 122.

⁹⁵ Giddings, *When and Where I Enter*, 69. Mary Ann Shadd Cary studerade vid Howard Law School i Washington D.C. 1870. Se Jane Rhodes, *Mary Ann Shad Cary: The Black Press and Protest in the Nineteenth Century* (Bloomington: Indiana University Press, 1998) och Nneka D. Dennie red., *Mary Ann Shad Cary: Essential Writings of a Nineteenth Century Black Radical Feminist* (Oxford: Oxford University Press, 2023).

⁹⁶ Giddings, *When and Where I Enter*, 129.

⁹⁷ Ibid., 129–130.

fulla medborgerliga rättigheter, ekonomiskt, socialt och politiskt.”⁹⁸ Rösträtt för svarta kvinnor var inte ett antingen – eller, utan en fråga om jämlikhet och rättvisa.⁹⁹

Det är värt att notera att de vita kvinnor som trängde undan svarta män och kvinnor av opportunistiska skäl och för den vita överhöghetens skull, så småningom ändå vände sig till svarta kvinnor för att få stöd. År 1917 verkade det ha funnits ett större stöd för ”Anthony-tillägget” [tillägget som vidgade rösträtten till kvinnor] och vita rösträttsaktivister sökte stöd från svarta kvinnor, och gick till och med så långt som att ta ställning mot lynchningar 1917.¹⁰⁰ Svarta kvinnor var på goda grunder misstänksamma mot vita kvinnor, eftersom dessa tidigare hade varit öppna för rasism och uttryckligen gett uttryck för vit överhöghet. Giddings förklarar:

De svarta kvinnornas misstankar [mot vita rösträttskämpar som sökte stöd] bekräftades 1918, det år då ’Anthony-tillägget’, med stöd av president Wilson, antogs av representanthuset med exakt den två tredjedels majoritet som krävdes. Nu måste rösträttslagen gå genom senaten som dominerades av sydstaterna. Vid denna tidpunkt släpptes skenet av rassolidaritet. Omedelbart efter omröstningen i representanthuset kom rasisterna från sydstaterna ut ur snickarbodarna, och de vita suffragisterna hisade sin trasiga flagga av ’lämplighet’. Med början år 1918 föreslog flera kongressledamöter [...] tillägg i rösträttslagen så att endast vita kvinnor skulle få rösta.¹⁰¹

Trots de vita kvinnliga rösträttsaktivisternas utspel mot svarta, urfolk och migranter stödde sydstaterna i slutändan ändå inte de vita kvinnornas rösträtt. Davis konstaterar: ”När rösterna om det nittonde tillägget räknades samman stod sydstaterna fortfarande i oppositionens läger – och lyckades, faktiskt, nästan fälla tillägget.”¹⁰²

⁹⁸ Ibid., 131.

⁹⁹ Ibid., 159.

¹⁰⁰ Ibid.

¹⁰¹ Ibid.

¹⁰² Davis, *Women, Race, and Class*, 148.

Slutsats: Rotad i vår verklighet
– att förkasta vittvättade berättelser

I kapitlet har jag lyft fram en rad motberättelser till Myrdals och de Beauvoirs narrativ. Jag har avsiktligt valt röster från svarta feministiska aktivister och forskare. Gemensamt för dem är att de uppmärksammar skärningspunkterna mellan kön, ras och klass i förhållande till abolition och kvinnors rösträtt. En mer nyanserad och inkluderande förståelse av abolitionist- och rösträttsrörelserna i USA framträder när man lämnar Myrdals och de Beauvoirs snäva analogiska angreppssätt som likställer den vita medelklasskvinnans och den förslavade svarte mannens villkor och i stället uppmärksammar de intersektionella angreppssätt som redan Wells på 1800-talet, och senare Jones, Davis, hooks, Giddings och King, presenterat.

Frågorna om abolition och rösträtt erbjuder historiska fallstudier rörande problematiken med koalitionsarbete över ras-, klass- och könsskillnader. Detta kapitel har tagit upp och ifrågasatt Myrdals och de Beauvoirs påståenden om att vita kvinnor blev politiskt medvetna genom sina insatser mot slaveri innan de vände sig till frågan om rösträtt för kvinnor, samt deras påståenden om att vita kvinnor kämpade för svarta mäns frihet genom abolition, endast för att behöva undertrycka frågan om kvinnors rösträtt. Analysen visar även hur Myrdals och de Beauvoirs redogörelser förbiser vita abolitionisters och rösträttskvinnornas anti-svarta, urfolksfientliga och migrantfientliga idéer. Som forskningen har visat är det dessutom viktigt att korrigera myten om Seneca Falls och det korresponderande narrativ som Myrdal och de Beauvoir upprätthåller. Svarta kvinnor, som Ida B. Wells, Claudia Jones, Angela Davis med flera, har i årtionden erbjudit viktiga och även korrekta motberättelser till denna vita feministiska myt. För att inte tala om de nyare och ännu mer omfattande studierna av Lisa Tetrault och Martha Jones. Som King sammanfattningsvis argumenterar:

Fallet med kampen för rösträtt på 1800-talet är återigen ett lärorikt exempel på komplexiteten i ett mångfacetterat vågspel och dess politik. Inledningsvis fanns en allians mellan svarta och kvinnor om allmän rösträtt. Under kampanjens gång lyckades

dock motståndarna till allmän rösträtt, och till varje utvidgning av rösträtten, omvandla debatten till en fråga om vem som skulle få rösträtt – kvinnor eller svarta män. Många framstående vita rösträttskämpar [...] övergav alliansen och krävde rösträtt för 'enbart kvinnor' [...] Mer förkastligt var dock deras opportunistiska politik. De samarbetade med uttalade rasister för att få röster från sydstaterna och använde sig frikostigt av rasistiska skällsord och epitet och hävdade att vita kvinnors överlägsna karaktär och intellekt gjorde dem mer förtjänta av rösträtt än svarta, indianer, östeuropeiska och asiatiska invandrare.¹⁰³

Mot alla dessa odds fortsatte svarta kvinnor att organisera sig och kämpa för allmän rösträtt. Deras aktivism byggde på en multipel syn på identitet och förtryck som tog sambanden mellan ras, klass och kön på allvar i kampen för abolition och rösträtt. Återigen är det värt att citera King:

Grunden för vår feministiska ideologi är *rotad i vår verklighet*. I den mån som anhängare av någon enskild ideologi insisterar på separata organisationsformer, hävdar den grundläggande naturen av något enskilt förtryck och kräver totalt kognitivt, affektivt och beteendemässigt engagemang, utesluter den ideologin och dess utövare svarta kvinnor och verkligheterna i våra liv ... Det är i konfrontationen med multipel utsatthet som svarta kvinnor definierar och upprätthåller ett mångfacetterat medvetande som är avgörande för vår befrielse, där det feministiska medvetandet är en integrerad del.¹⁰⁴

¹⁰³ King, "Multiple Jeopardy, Multiple Consciousness", 58–59.

¹⁰⁴ *Ibid.*, 71–72. (Min kursiv.)

Litteratur

- Beauvoir, Simone de. *The Second Sex*. New York: Knopf, 2010.
- Byrd, Rudolph, and Beverly Guy-Sheftall, red. *Traps: African American Men on Gender and Sexuality*. Bloomington: Indiana University Press, 2001.
- Cooper, Brittany. *Beyond Respectability: The Intellectual Thought of Race Women*. Urbana: University of Illinois Press, 2017.
- Crenshaw, Kimberlé. "Demarginalizing the Intersection of Race and Sex: A Black Feminist Critique of Antidiscrimination Doctrine, Feminist Theory and Antiracist Politics", *University of Chicago Legal Forum* 1 (1989): 139–167.
- Davis, Angela. *Women, Race, and Class*. New York: Random House 1981.
- Dennie, Nneka D., red. *Mary Ann Shad Cary: Essential Writings of a Nineteenth Century Black Radical Feminist*. Oxford: Oxford University Press, 2023.
- Douglass, Frederick. *Life and Times of Frederick Douglass*. Boston: DeWolfe & Fiske Co., 1892. Elektronisk utgåva: Documenting the American South, 2001. <https://docsouth.unc.edu/neh/dougl92/dougl92.html>.
- Flexner, Eleanor, och Ellen Fitzpatrick. *Century of Struggle: The Woman's Rights Movement in the United States*. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1959.
- Giddings, Paula. *When and Where I Enter: The Impact of Black Women on Race*. New York: W. Morrow, 1984.
- Gordon, Ann D., och Bettye Collier-Thomas, red. *African American Women and the Vote, 1837–1965*. Amherst: University of Massachusetts Press, 1997.
- Guy-Sheftall, Beverly, red. *Words of Fire: An Anthology of African American Feminist Thought*. New York: The New Press, 1995.
- Guy-Sheftall, Beverly. "1909–1914: The Black Public Intellectual", in *Four Hundred Souls: A Community History of African America, 1619–2019*, red. Ibram X. Kendi och Keisha N. Blain, 274–277. New York: One World, 2021.
- hooks, bell. *Ain't I a Woman: Black Women and Feminism*. Boston: South End Press, 1981.
- Jeffery, Julie Roy. *The Great Silent Army of Abolition: Ordinary Women in the Antislavery Movement*. Chapel Hill: University of North Carolina Press, 1998.
- Jones, Claudia. "An End to the Neglect of the Problems of Negro Women!". *Political Affairs: A Magazine Devoted to the Theory and Practice of Marxism-Leninism* 28, nr. 6 (1949): 3–19.

- Jones, Martha S. *Vanguard: How Black Women Broke Barriers, Won the Vote, and Insisted on Equality for All*. New York: Basic Books, 2020.
- Kendis, Ibram X. *How to Be an Antiracist*. New York: Penguin Random House, 2019.
- King, Deborah. "Multiple Jeopardy, Multiple Consciousness: The Context of a Black Feminist Ideology". *Signs* 14, nr. 1 (1988): 42–72.
- Lerner, Gerda. *The Grimké Sisters from South Carolina: Pioneers for Woman's Rights and Abolition*. New York: Schocken Books, 1971.
- Myrdal, Alva. "A Parallel to the Negro Problem". Appendix 5 i *An American Dilemma, Volume 2*, av Gunnar Myrdal. New York: Harper, 1944.
- Painter, Nell Irvin. "Sojourner Truth in Life and Memory: Writing the Biography of an American Exotic". *Gender and History* 2 (1990): 3–19.
- Painter, Nell Irvin. *Sojourner Truth: A Life, A Symbol*. London: W. W. Norton and Company, 1997.
- Painter, Nell Irvin. "Introduction." In *Narrative of Sojourner Truth*, av Sojourner Truth, vii–xx. New York: Penguin Classics, 1998.
- Rhodes, Jane. *Mary Ann Shad Cary: The Black Press and Protest in the Nineteenth Century*. Bloomington: Indiana University Press, 1998.
- Stowe, Harriett Beecher. "Libyan Sibyl". *Atlantic Monthly* 6, nr. 66 (1863): 473–481.
- Terborg-Penn, Rosalyn. *African American Women and the Struggle for the Vote, 1850–1920*. Bloomington: Indiana University Press, 1998.
- Terborg-Penn, Rosalyn. "Discrimination Against Afro-American Women in the Women's Movement, 1830–1920". I *The Afro-American Woman: Struggles and Images*, red. Sharon Harley och Rosalyn Terborg-Penn. Baltimore, MD: Black Classic Press, 1997.
- Tetrault, Lisa. *The Myth of Seneca Falls: Memory and the Women's Suffrage Movement, 1848–1898*. Chapel Hill: University of North Carolina Press, 2014.
- Truth, Sojourner. "When Woman Gets Her Rights Man Will Be Right". I *Words of Fire: An Anthology of African American Feminist Thought*, red. Beverly Guy-Sheftall, 37. New York: The New Press, 1995.
- Wells, Ida B. *Crusade for Justice: The Autobiography of Ida B. Wells*. Red. Alfreda M. Barnett Duster. Chicago: University of Chicago Press, 1970.
- Yee, Shirley J. *Black Women Abolitionists: A Study in Activism, 1825–1860*. Knoxville: University of Tennessee Press, 1992.